

הקולות האחר חזרו

בענין שמחת תורה בשמיני עצרת.

להראות כי הכל נעשה בכח התורה. דכתיב⁶⁰ מפי עוללים כו' יסדת עוז כו' להשביט אויב כו' מה אנוש כי תזכרנו כו'. דרשו חז"ל⁶¹ שהיה קטרוג בשמים על בריאות האדם. וכמו כן בכל (שנה) שמתחדש הבריאה יש זה הקטרוג. וזה המשפט שצריכין לברר שכדאי התחתונים לזה. מה אנוש כי תזכרנו כו' הוא ביום הזכרון. ותחסרהו מעט מאלקים הוא ביום הכפורים שנדמין למלאכים. וכבוד והדר תעטרנהו הוא בסוכות ענני הכבוד ופרי עץ הדר. תמשילהו במעשי ידך הוא שמיני עצרת תהיה לכם (במדבר כט. לה). עצרת הוא לשון מלכות כמו זה יעצור בעמי (שמואל א ט. יז). שעל ידי המשפט נשאר הממשלה ביד בני ישראל וזהו עצרת תהיה לכם. והכל בכח התורה דכתיב בזה (משלי טו) בי מלכים ימלוכו.

ברש"י (ויקרא כ"ג ל"ו) בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם. ויש להבין מאי עצה היא זו. הלוא כל קושי הפרידה הוא משום דביקות האהבה שנצמחת מקדושת החג. ואם יעכבו עוד יום אחד תגדל האהבה עוד יותר. ויותר תהי' קשה אח"כ הפרידה. ועוד אמאי לא מצינו זה בשאר המועדים שכולם אהובים וגורמים דביקות של ישראל באביהן שבשמים:

והנה בסוכות שניתן שפע לכל כלל העולם, אי אפשר שתהי' הנתנה מעין חיבור כדמיון קידושי אשה. שהרי בכלל העולם אומה⁶² שאינם ראויין לחיבור, ואף שבהכרח בשעת קבלת השפע יש כאן חיבור בצד מה, אבל מ"מ אח"כ איננו נשאר מחיבור זה מאומה, וכמשל מוכר ולוקח שזה הולך לו עם המעות וזה עם החפץ. וזה שאמר קשה עלי פרידתכם שהרי אח"כ יהיו נפרדים, והעצה עכבו עמי עוד יום אחד, שבזה היום מקבלין רק ישראל בלחודדיהו. ואז ניתן להם השפע בבחי' קידושי אשה שישאר החיבור ולא יתפרדו:

ומעתה מובן שבשאר המועדים שדבר אין להם עם אומה⁶³ כל השפע הניתן הוא רק בבחי' קדושי אשה ונשאר החיבור לעולם בלי פירוד:

והענין, דהנה החג נקרא עצרת, וי"ל שהוא ע"ש שעוצר וכונס בתוכו כל סגולות החגים. והיינו שיש בו את בחי' האהבה העילאית, שהוא יום הדביקות ויחוד עילאי, והתעוררות מדת אהבה הוא בחי' חג הפסח שמדתו חסד ואהבה. וכן יש בו גם בחי' סוכות דשייכא עוד לימי דין וגבורות ממותקות שהוא יום החותם, ושייך למדת היראה. ועוד יש בו את ענין סיום התורה ושמחת תורה בבחי' חג השבועות מדת תפארת שהיא תורה, דאי אפשר שתהי' דביקות גמורה בבחי' יחוד עליון אלא ע"י התורה. ובחי' זו של שמיני עצרת שעוצר בתוכו כל סגולות החגים, הוא ע"פ המובא בספיה"ק משל למלך שהזמין להיכלו ד' ציירים שכל אחד מהם יצייר קיר אחד בציורים מופלאים, וג' מהם עשו כן בשלש הכתלים, והרביעי בא ועשה ראי על כל הקיר בו נשתקפו הציורים המופלאים של כל ג' הכתלים. כמ"כ החג הק' הזה יש בתוכו כל סגולות הג' רגלים, וע"כ לא נחשב שמ"ע רגל רביעי אע"פ שהוא רגל כפ"ע, כיון שהוא כולל את הג' רגלים.

3

ודוגמא לזה הוא שמ"ע שהוא הנקודה הפנימית מכל הימים שעברו ר"ה יוה"כ וסוכות, והוא קבלת עול מלכות שמים באמת ובלב תמים, וביחוד הכוונה להשי' בלי שום עירוב כוונה וזהו תכלית הכל. וכ"ק זקני וצללה⁶⁴ מקצק הגיד כי יותר נוח לגוף לקבל על עצמו כל מיני סיגופים שבעולם מלקבל על עצמו עול מלכות שמים, ואין סיגוף גדול לגוף יותר מלהיות תחת עול מלכות שמים להתנהג בכל עניניו רק עפ"י התורה, עכ"ד. ובאשר שזה תכלית הכל עומדים כנגד זה כל כחות החיצונים לבלבלו לערבו להממו ולהבהילו, והם טובבים את זו הנקודה מכל צד בכל טעדיקי למנוע את האדם מלזכות לנקודה זו, וזוהי דוגמת חומת יריחו. ובהקפות של סוכות ובהור"ר שבע פעמים מפילין את החומה, ובא הזמן היותר נכון לקבל עליו עול מלכות שמים שלימה כנ"ל. ובשמ"ע עושין הקפות עם ס"ת, היינו בזה עושין חומה קדושה לבל יתקרבו עוד כחות החיצונים, והיא התורה, כי התורה היא חומה בצורה בפני החיצונית מגינה ומצלא, וזהו הענין שבשמ"ע מקיפין בס"ת:

למנוח חומת יריחו - חומת יריחו

6

בנוסח הברכה⁶⁵ אשר נתן לנו תורת אמת. דלכאורה הלשון אינו מדויק דהוה ליה למימר תורה אמתית⁶⁶. ונראה דתורת הוא פועל יוצא. שעיקר חביבות בני ישראל אל התורה שמלמדת לנו דרך האמת. כי עולם הזה היא עלמא דשיקרא. רק הקב"ה נתן לנו התורה שעל ידה נזכה אל האמת. כדכתיב (מיכה י. ט) נתן אמת ליעקב אין אמת אלא תורה⁶⁷. כי התורה הוא חיות הכל ונמצא עיקר האמת בכל דבר הוא התורה, והיא ציור האמיתי של כל הדברים. וכמו כן באדם הצלם אלוקי מתגלה על ידי עוסקו בתורה. וזה שכתוב (דברים לג. ד) תורה "צוה לנו" משה ראשי תיבות צ"ל. והוא ציור הפנימי האמיתי של איש ישראל כנ"ל:

לכח אמת - צוה לנו

9

והנה שמיני עצרת הוא היו"ט האחרון של ירח האיתנים, ובבחי' נעילה לכל הימים הקדושים של החודש, והשמחה הגדולה ביותר מה שישראל שמחים עם הקב"ה היא ביום הזה של שמחת תורה. ויש להתבונן מדוע ננעלים הימים טובים דוקא ביו"ט של שמחה, ולא ביום הכפורים, אשר לכאו' אולי הי' לזה יותר השפעה לימים הבאים. והביאור, היות שבמשך השנה עוברים על איש יהודי הרבה זמנים של חשכות בגשמיות וברוחניות, והתגברות של יצרים אפלים, בחי' לילי טבת הארוכים שחשכתם מרובה, לכך נתן הקב"ה ביום האחרון של נעילת הרגלים את החג הק' הזה שמחת תורה שהוא יחוד קוב"ה וישראל ובו מתגלה תכלית אהבת ה' לישראל, כדי שיצא מהימים הק' עם רגש גילוי אהבתו ית' שהיא נצחית בכל המצבים, וזאת יקח עמו לכל השנה. נמצא דגם אם החטאים והפגמים גרמו לכך שיתהוו מסכים המבדילים והסתירו שלא יראה את האהבה, כיון שמאמין כי הקב"ה תמיד קרוב אליו, וגם כשאינו מרגיש ואינו רואה הריהו מאמין שזה עכשיו רק הסתר בחי' שמאלו תחת לראשי, הרי זהו הכח המאיר ליהודי בכל זמני החשכות של השנה. ושמחה זו צריך יהודי לקחת עמו, שתשאר אצלו החקיקה של שמחת תורה לכל השנה, שירגיש תמיד שהקב"ה עמו בכל המצבים בגשמיות וברוחניות. וכמדה זו צריכה להיות נעילת הרגלים.

לגיון של - אל

בענין שמחת תורה בשמיני עצרת. כי בכל שנה מתחדש סדר הבריאה. ולכן בראש השנה ויום הכפורים הוא בכלל כל הבריאה ונשתנה הסדר מכל ימי השנה. והוא באמת דרך התשובה שהקב"ה פותח יד לקבל שבים. וכמו שהמדה בשמים כך למטה. בני ישראל מכניסין עצמן בכלל הבריאה. וכמו כן החסדים היורדים בסוכות יש מהם גם לע' אומות. לכן יש ע' פרים עד שמיני עצרת⁶⁸ שנגמר כל התיקון. עד שחזור ההנהגה על פי דרך התורה שהוא עולם התיקון. וכמו שהיה זמן מבריאת העולם עד שהיה התיקון כראוי כך הוא בכל שנה. ועתה יש לנו לשמוח שחזור לנו דרך התורה. וזה שכתוב (במדבר כט. לה) בשמיני עצרת תהיה לכם פירוש עד עתה היה יד פתוחה למעלה ולמטה לכל הבא. ועתה עצרת תהיה לכם. ובאמת בכל דור מתגלה דרך חדש על פי התורה. וזה שכתוב (שם לג. ד) מורשה קהלת יעקב שהוא ירושה המתגלה בכל דור ודור ובכל שנה ושנה. וחז"ל דרשו⁶⁹ אל תקרי מורשה אלא מאורסה. פירוש שיש דרכים חדשים בתורה שעדיין לא יצאו מכח אל הפועל. עד שיבוא הזמן והדור אשר ביגיעתם בתורה יתגלו הדרכים הנ"ל. וזהו בחינת ארוסה ולא נשואה:

לכח אמת - צוה לנו

איתא בתורת אבות כשם מרן הק' מקוברין זי"ע. דימי בין המצרים, תרועה ושברים, עשי"ת ויום הכפורים, סוכה וד' מינים, הכל הכנה לאתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים. היינו שכל הימים הק' האלו הם הכנה לשמיני עצרת שבו הגילוי הגדול של אתה הראת לדעת. וע"פ מאחז"ל (ר"ה ד.) שפסח הוא ראשון בסדר הרגלים, הרי שמ"ע הוא סיום הרגלים. ולפ"ז כל המועדים מובילים לשמ"ע, שבו יחוד קוב"ה וישראל בחי' בואו ונשמח אני ואתם. ויש לרמוז זאת בכתוב (שה"ש ח) שימיני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה. כנז"ל שבחותם על לבך כלולים הי"ט שאין בהם מצוות מעשיות וכל חותמם הוא רק בלב, וכחותם על זרועך אלו הי"ט שיש בהם מצוות מעשיות, כמו חג הפסח ואכילת מצה וכדו', וכל המועדים הללו מקרבים ומביאים לבחי' עזה כמות אהבה רשפי רשפי אש, הוא יום שמיני עצרת, שענינו המיוחד יחוד קוב"ה וישראל.

לגיון של - אל

ועל זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, במוצאי שבת ומוצאי יו"ט, ובמוצאי התקופה הקדושה הזו, כשלאחר ימים כה קדושים חוזרים שוב לימות החול, ולכל עניני הטרדות והבלבולים. תפלת החסיד היא שההתעלות שהשיג בימים הק', שנתקיים בו הוציאה ממסגר נפשי, תימשך כן גם לאחריהם, שיוכל להיות משוחרר תמיד מכל המסגרים ויפתח לבבו, ויוכל לפתוח פיו בתפלה לפני השי"ת, כי הנתון במסגרים גם אם כבר רוצה להתפלל איננו מסוגל לפתוח את פיו, ומתפלל שיצא ממאסרו ויהי שליט על עצמו, ומהי"ט הק' הזה שהוא היום הגדול ביותר של אהבת ה' יומשך לכל ימי השנה בחי' הוציאה ממסגר נפשי ואני עבדך כן אמתך פתחת למוסרי.

לגיון של - אל